

БОРЯНА ДУКОВА

ИЗВЪН
РЕДОВОТЕ

РОМАНЪТ НА ЯНА ЯЗОВА

enthusiast

БОРЯНА ДУКОВА

ИЗВЪН
РЕДОВОТЕ

РОМАНЪТ НА ЯНА ЯЗОВА

enthusiast

София, 2019

Боряна Дукова
ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ
Романът на Яна Язова

- © Боряна Дукова, автор, 2019
  - © Стоян Атанасов, Kontur Creative, дизайн на корицата, 2019
  - © Централен държавен архив, снимка на корицата
  - © „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД
Enthusiast – запазена марка на „Алто комюникейшънс
енд пбблишинг“ ООД, 2019
- ISBN 978-619-164-293-9

ПЪРВА ЧАСТ

Смрачава се и стъпките зад мен започват да ме плашат. Докато вървах по булеварда, не им обръщах внимание. Нали имаше други хора, та се залисвах с тях. Разминавах се с минавачите, които ме изпращаха с поглед. Точно така, мили мой Аксел, още се извърщат след мен. Вярно е, че не съм в първа младост, но съм си нагласила бухналите косички, както ти винаги си ми казвал да правя. Иначе личицето ми нито е напудрено, нито начервено, и това по твой съвет, знаеш. Но ме гледат като хипнотизирани. Височка съм един и осемдесет, затова е, ще кажеш. Но има и друго. Нагласила съм се с роклята от син креп и шапката, дето си я купих от „Прентан“ в Париж. Ако можеше да ме зърнеш днес, нямаше да познаеш каква черна година беше 59-а за мен. Загубих и мама, и Христо. Днес за първи път съм излязла с по-леко сърце. Сигурно заради пролетното слънце. Грее април, не топли много-много, но на сърцето става по-леко. И виж как ми се доприказва с теб. Та, Акселчо, ако можеш да ме мернеш отнякъде, ще решиш, че твоята Мо, живнала след зимата, е литнала към „Юнион палас“. А там ме чакаш ти, моят Ра. Мо и Ра, двете страни на нашата мойра, която така изпреде нишките на съдбите ни, че и до днес не мога да ги разплета. Само дето Ра го няма вече и само дето никой не носи дрехи като моите. Обаче аз няма да сложа басмена рокля и да си вържа забрадка, каквато е модата днес. А и не съм се залетяла за никъде. То никой не лети вече, мили Аксел. Вярно, тичат насам-натам хората, строят петилетка. Ама не летят.

Ох, тия стъпки не ми дават мира. Обръщам се и няма никой. Улицата, по която свърнах, лежи тясна и пуста. Но мога да се закълна, че някой крачеше току зад мен. Сигурно си внушавам, от страх е. Ти ме знаеш безстрашна, с желязна издръжливост и господарска хладина. Но сега е друго. От известно време в София се е появил един Жоро Павето. Издебва жени откъм гърба, цапардосва ги с паве, увито в носна кърпа. Удря ги по главата, после ги изнасилва и убива. Официално нищо не се говори, но от милицията е изтекла информация. Пет-шест случая има и не могат да го хванат. Разправят, че не подбира жените по възраст, та всички – и стари, и млади, сме в потрес.

Стъпките ме застигат. Акселчо, дали няма да се съберем с теб в отвъдното по-скоро, отколкото си мислех...

Но не. Вървя, още вървя. Излизам вече на „Раковска“ и виждам нашата кооперация. Разправят, че Жоро Павето действа само в „Коньовица“, но аз чувствам дъха на онзи зад мен. Дебне ме, удобна плячка съм – нали съм най-самотната жена в цяла София, пък и въобще в света. И тая моя самота, мили Аксел, не е от скоро, не е, откакто си заминаха и последните ми близки хора. Тя е от край време, от началото. Казвала съм ти го и преди: едва ли има друг човек на земята, който да е проходил в живота си сам – без майка му да е била вкъщи. Жив е този момент у мен, все едно беше вчера.

Това е първият спомен от живота ми, а сега, току-виж, се окаже и последният. Беше в Лом. Дотрашаваше ме вкъщи, все сама. Майка ми, учителката, винаги беше с други деца. Калоферската кръв на Радка Бешикташлиева не я запираше у дома. Господин Тодор Ганчев, баща ми, и той на работа, училищен инспектор. Само сестра ми Мила я оставяха да ме гледа. Тоя ден беше излязла да играе на улицата. И аз сам-самичка, без никой да ме варди,

излязох при дечурлигата. Те, унесени в играта, дори не ме видяха. Слънцето залязваше. Толкова погледни после събрах в живота си, Акселчо, повече, отколкото на теб ти се харесваше даже, и пак не можах да се отърва от оная самота в жълтия въздух край Дунава. Заразих се с нея, непобедима и тиха. И нищо не я прогони от мен.

Та и сега местя краченца, като тогава. Сама. Няма жива душа по тая улица, хем е голяма.

Ето, най-сетне съм пред входната врата на кооперацията, отварям я, протягам ръка да запали лампата и вместо ключа, какво мислиш, че напипвам – друга ръка.

– Извинете, ако ви изплаших – казва глас до мен.

Изведнъж стълбището се осветява и един мъж ме гледа.

– Точно влязох и се канех да запали, когато дойдохте – обяснява ми той. Гледа ме и продължава: – Вие сте Яна Язова, нали?

Кимвам. И хем ми е радостно, че не е Жоро Павето, защото, ако е той, какво ще ме разпитва коя съм. Хем нещо дълбае в мен. Гласът му чужд, а чертите – познати. Поздравявам го и той ми прави път да се кача по стълбите. Не ми се представя. И тогава се сещам. Ами този мъж има чертите на първия човек в България. Кълна ти се, точно като Тодор Живков е. Не се смей! С ума си съм. И не съм чак толкова суетна, та да вярвам, че онзи ще се интересува от мен и чак лампата ще вземе да ми пали. Не е той, ясно е. Пък и да е, какво ми е на мен за него, един незначителен по същността си човек, който се пъчи и се прави на достолепен. Да се чудиш как се е качил на толкова високо положение. Но редът сега е друг, знаеш, и отличията са други. Големите днес са много различни от преди. Не са като теб.

Ти беше голямо нещо, скъпи мой. И в България, и в Европа се чуваше думата на професор Александър Балабанов, с царя на лов ходеше... То и аз бях царица. Отдавна,

много отдавна. Вече никой не ме знае. Яна Язова днес е забравена.

Странно, че онзи във входа ме назова по име. Той не тръгна след мен и това е добре, до гуша ми дойде някой да ме следи. Ослушвам се. Освен моите токчета, друг звук не се чува във входа. Значи при никого не идва тук. Пак мистерии около твоята Мо, мой мили Аксел.

Добирам се до апартамента и си влизам у дома. Спасена съм! Слава богу! Щеше да е страшно да умра тъкмо днес, скъпи мой. Утре имам важен ден. Георги Томалевски и Димитър Талев ще дойдат да им чета глави от новия си роман. Точно така, любов моя. Всички си мислят, че като не излизам по кафенета, не ходя по сбирки и са ме изтрили отвсякъде, съм свършена. Лъжат се. Аз работя, не спя. Сега ще се види какво съм направила след толкова години. Само дано да е скоро!

Вече съм в хола, едвам имам сили да приседна на дивана и светвам старата порцеланова лампа. Познатите от петдесет години розови лалета със зелени дръжки озаряват гостната и полека-лека се успокоявам.

Навън е дошла вечерта. В нейния мрак се стопяват и уличните стъпки, и онова познато-непознато лице. Точка, забравям ги. Забравям и Лом.

Над къщата отсреща е кацнала кръгла луна. Две пъстри, две едри звезди горят над съседния покрив. Отварям прозореца и нахлува нощта. Тихо се усмихвам на небето. Затварям очи със спомена за теб и с надеждата за утре. Утре може да се роди повторно Яна Язова, като онази, която дойде при теб преди трийсет години. Помниш ли? Тогава бях Люба Ганчева. Знаеха ме само майка ми и баща ми, и Мила, разбира се. Но дори и те не бяха чели стиховете ми. Носех ги на теб. И чаках присъдата на вездесъщия професор.

Утре може да е ново начало, мили Аксел. Като моето, като нашето.

Боряна Дукова
ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ
Романът на Яна Язова

Редактор *Виктория Бисерова*
Дизайн на корицата *Стоян Атанасов, Kontur Creative*
Снимка на корицата *Централен държавен архив*
Коректор *Снежана Бошнакова*
Предпечат *Лиляна Карагъзова*

Българска. Първо издание.

Формат 60 × 90/16

Печатни коли 14

ISBN 978-619-164-293-9

Издава

enthusiast

Запазена марка

на „Алто комуникайънс енд пблшинг“ ООД
София, ул. „Кракра“ №20, тел. 02/ 943 87 16
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите
на www.bookstore.enthusiast.bg

www.bookstore.enthusiast.bg

Печат *J Point Plus*

„Извън редовете“ е резултат от тригодишно проучване на мистерията около живота и творчеството на Яна Язова. Гласът на „поетката“ разказва от първо лице за личния ѝ път, белязан от професор Александър Балабанов. Талант, любов и скандали са в началото на тяхната история, последвана от творческата ѝ изолация след 9 септември 1944 г. Романиите ѝ, отшелническият ѝ живот и загадъчната ѝ смърт пораждаат разследване, в което главен герой е може би нейният собствен син.

Това е топла, красива и човешка книга. Тя ни прави по-мъдри, тъжни, щастливо възвишени. Вглеждайки се в миналото, Боряна Дукова извайва бъдеще. Тя достига до същността на таланта, който е слав от тъга, порив и безсмъртие!

Здравка Евтимова

Една от най-успешните жанрови писателки на нашето време Боряна Дукова смело навлиза във водите на историческата фикция, за да създаде вероятно най-важната творба в досегашната си кариера. „Извън редовете“ е нов, увлекателен поглед над живота, творчеството, любовта и смъртта на знаменитата писателка Яна Язова, който може да прикове вниманието на всеки читател. Един от най-добрите романи за последните няколко години – достоен поклон пред великата българка.

Емил Андреев

www.entusiast.bg

9 786191 642939

Цена 16,00 лв.